

ZPRAVODAJ

Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel

2/2005

Obnova českého kulturního dědictví

Po změně politických poměrů v Československu a zejména po vzniku České republiky, kdy byla podpora krajských komunit postavena na nový základ, zůstával kromě úspěšně probíhajících kulturních projektů nedořešen problém oprav krajských škol a spolkových budov, na jejichž rekonstrukci nemají spolky dostatek prostředků a budovy jsou vystaveny nezadržitelnému chátrání. Usilím Ministerstva zahraničních věcí ČR se podařilo dosáhnout vytvoření právního rámce pro tento druh podpory usnesením vlády ČR č. 153/1995. Téhož roku byly poskytnuty první finanční prostředky a zahájen testovací pilotní program zaměřený na pomoc kompaktní krajské komunitě, žijící ve svízelných hospodářských i sociálních podmínkách v odlehlejší regionu v rumunském Banátu. Na životaschopnost a smysluplnost tohoto dlouhodobého programu, jehož úspěšnost se prokázala již v zahajovacím období 1995-96, navázaly obdobné projekty pro další krajské komunity např. v Chorvatsku, Polsku, Rakousku, Srbsku a Černé Hoře, v Ruské federaci, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, na Ukrajině a v malé míře také v USA.

Opravy českého kulturního dědictví v zahraničí probíhají již desátým rokem a následující seriál názorně dokumentuje rozdíl mezi původními a opravenými objekty. Vzhledem k tomu, že se nejnaléhavější opravy budov krajských spolků v jihovýchodní Evropě postupně dokončují po etapách daných přidělením finančních prostředků, zvažujeme pomoc i krajským komunitám ve vzdálených zemích, jako je např. Argentina.

Cílem je ukázat rovněž rozsah provedených stavebních prací v jednotlivých zemích a některé stavby i popsat podrobněji. V některých zemích se pracovalo na objektech rok, dva, v některých déle. Také finanční objem pomoci byl různý. Je to proto, že životní podmínky v jednotlivých zemích jsou odlišné. Není jednoduché sestavit pořadí, ve kterém budou jednotlivé země představovány, tak jako není jednoduché vybrat stavbu, která bude popsána. Proto jsme výběr udělali namátkou, na všechny země se dostane.

Vzhledem k tomu, že 29. 10. 2004 byl za přítomnosti českého velvyslance v Bosně a Hercegovině a řady místních činitelů slavnostně otevřen nově opravený Český dům v Prijedoru, začne celý seriál Bosnou a Hercegovinou.

Mgr. Ivana Miková

Pozvánka na VOLYŇSKÉ SYMPÓZIUM,

které se bude konat dne
 14. dubna 2005
 od 11.00 hod. do 15.00 hod. v Hotelu LEGIE,
 4. poschodí, Praha 2, Sokolská ul.

V. Dufek

VELKÉ CELOSTÁTNÍ SETKÁNÍ VOLYŇSKÝCH ČECHŮ

u příležitosti 60. výročí ukončení 2. světové války se bude konat
 dne 20. května 2005 v Lidovém domě v Žatci
 od 10 hodin.

Marie Pánková Vladimír Dufek

Jak jiní na Volyň vzpomínají

S velkým zájmem si vždy přečtu novou kroniku některé z obcí na Volyni. V kronice Hulče České mě obzvlášť zaujal krásný popis přírody a krajiny od krajana Josefa Bečváře. I v jiných kronikách to bývá podobně popsáno. Někdy se mi zdá, že to s tím „pěknem“ až přeháníme. Snad se ty vzpomínky vrací proto, že z vžitých pohledů na rovinu teď máme před očima většinou pahorkatinu. Totéž platí i o rodných a mezilidských vztazích. Po reemigraci naši starouškové říkávali: „To na Volyni to bylo se všim ináčí. Lidi se tolik nehádali a k dojednání prodeje nebo koupě postačilo si plácnout.“ Ono to tehdy v těch časech bylo všude trochu „ináčí“.

Ty krásné vzpomínky krajana J. Bečváře jsem si znovu obnovil při čtení práce prof. MUDr. Vladimíra Dufky. Jsou to „Doplňky k dějinám volyňských Čechů“. To mě vyprovokovalo, abych to porovnal se vzpomínkami volyňského Němce - Haulandera. My jsme je nazývali Holendry. Tento Holendr Sigismus Heide se narodil v roce 1926 v kolonii Karolince. Církevní obci (byli to protestanté) patřili do obce Alexandrovka. Ta patřila za Polska gminou a poštou do Kupičova. Tito Holendři se tam přistěhovali v roce 1817. V té době patřilo celé kupičovské panství Darji Levdinové, milence cara Alexandra I. Proto ta obec nesla jeho jméno. Z vyprávění dědečků si pamatuji, že oni se dověděli od místních „gramotných“ lidí, že paní Levdinova nevěděla kdo to jsou ti holendři a se zájmem se vyptávala, zdali se také rozmnožují.

Výše uvedený Holendr vzpomíná, že ten kraj, kde se narodil, byla jedna nádherná rovina, velmi úrodná. Jako malý kluk velice rád pozoroval orbu. Má to prý úplně před očima jak se ta pluhem obrácená černá půda leskla, jako kdyby ji olejem potřel. U obce Alexandrovky bylo velké jezero, plné ryb, a na jeho hladině množství vodního ptactva. Na polích bývala hejna koroptví a proháněli se tam zajáci.

V paměti mu zvlášť zůstaly vzpomínky na senoseč, žně, mláčení obilí. Dokonce si pamatuje, že na došky se muselo žito mlátit cepy. Při všech těch pracích si lidé vzájemně pomáhali. Krásné vzpomínky má, jak ti lidé, když se vraceli z práce, i když byli unavení, nikdy neztráceli dobrou náladu. Ustájal jich plný povoz, mužů i žen. On s napětím očekával, kdy již některá z žen zanotuje nějakou píseň. K ní se vždy přidali všichni a krajinou se nesl nádherný vícehlasý zpěv. Byly to většinou melancholické melodie širých ruských plání a stepí. Zpívali všichni: Holendři, Ukrajinci i Poláci.

Zvlášť hezky popisuje střídaní ročních období. Léta prý bývala teplá, i když mnohdy se silnými bouřkami. Po těch bývaly na lukách všechny doliky plné čistoučké teplé vody, které tak lákaly ke koupeli. V pozdním létě byly ovocné sady plné dozrálého ovoce. V paměti mu zůstaly ty správné zimy se spoustou sněhu, pěkné mrazy a fujavice. Jaro mělo také své kouzlo, ale při tání sněhu bylo okolí, hlavně cesty, do nemožnosti rozblácené. Ovšem byla naděje, že to vyschne. Podzim se svými častými dešti prý byl pro něho osklivý. Zvlášť ty strašně rozblácené cesty, které až pořádný mraz zpevňoval.

Stojí za to si s ním připomenout jednu takovou podzimní cestu do kupičovského mlýna. Kolem poledne vyrazili se švagrem na cestu. Již od domova to bylo špatné, ale pořád to šlo.

Ovšem když asi po sedmém kilometru dojížděli ke Kupičovu, zapadli totálně. Koně byli unavení a bez cizí pomoci to nešlo vyjet. Šli tedy o pomoc požádat Čechy. Ti jim pomoc okamžitě poskytli a to všemi prostředky, které byly k vyproštění zapotřebí. Díky Čechům do mlýna šťastně dojeli.

O sousedské pomoci v tomto kraji se říká: „Žili tam Ukrajinci, Poláci, Češi, Židé a my, Holendři. Nepsaným zákonem zde bylo, že pomoc bližnímu v nouzi je samozřejmostí. Ten zákon se skutečně dodržoval. Zvlášť vyzdvihuje skutečnost, že žebrák nikdy neodešel od dveří s prázdnou. Nejméně si odnášel krajíc chleba.

O vztazích v rodině píše, že děti bezpodmínečně respektovaly rodiče. Odmlouvání rodičům bylo nemyšlitelné. Zvlášť v přítomnosti cizích. V takovém případě následoval řádný trest. Rodiče se oslovovalo v druhém pádu.

O výchovu dětí se starala matka, se kterou měly děti ten nejuzší kontakt.

Pro nás, Kupičovány, je jistě zajímavé, že píše o Kupičovu jako o největší obci v okolí, která byla obývána Čechy. Vyjmenovává, že tam byl lékař, lékárna, pošta, gmina, škola, ale hlavně ty dva mlýny.

Nakonec vzpomínání uzavírá slovy: „Toto krásné soužití několika národností zničilo zhoubná propaganda, ať přišla z kterékoli strany.“
Kytla Václav

Osudy volyňských Čechů ve východní části Volyně Bazarský okres

(Pokračování z čísla 10 Zpravodaje)

Sepsala Marie Suchánková-Zálešáková

Dalším zakladatelem Marjatina byl Pavel Maděříč. Stařeček byl silný, zdravý, s velkou šedivou bradou. Měl čtyři syny - Františka (Francka), Pavla, Antoše, Jana a dvě dcery - Františku (Francku) a Marii. Pavel padl při povstání v Číně. Jan byl známý tím, že ošetřoval zlomeniny. Z celého bazarského okresu k němu přijížděli lidé, aby jim pomohl. Používal malé lišty, pruhy plátna a sádlo. Rentgen neměl.

V Marjatíně byla také malá mlékárna, kterou vedl František (Frantík) Teplík. Vyrobené maslo v této mlékárně se vozilo na prodej do Kyjeva.

Dalšími obyvateli Marjatina byli Vasický, Filipovič, Pytlík, Teplík Jan, Teplík Karel a Bíma.

V půli cesty mezi Marjatinem a Bazarem protékal malý potok. Při tání sněhu se však jeho břehy rozlévaly do stran a nebylo možné tudy projít. Potoku se říkávalo Čertovec. Vedl přes něj malý dřevěný můstek, který byl při povodních zatopený a nebylo ho ani vidět. Můstek byl z podřadného dřeva a každý druhý či třetí rok se probořil. Byl to věčný problém, jak na jaře přes Čertovec přejít. V současné době nevím, zda tam nějaký můstek vůbec je. V roce 1976, když jsem naposledy navštívila své rodiště, tam nebyl.

Česká škola v Marjatíně nebyla. V tamní čtyřleté škole se vyučovalo ukrajinsky.

Naši předkové byli většinou negramotní. Český číst a psát se naučili sami.

Při reemigraci odjela většina českých obyvatel do Československa. Zůstala jen rodina Jana Maděříče, který měl syna Stanislava ve státních službách v Kyjevě. Měli obavy, že jejich rodina by odjela do Čech. Za krátkou dobu rodiče i syn Stanislav zemřeli a zůstala tam jediná dcera Marie (Máňa). V důsledku černobylské katastrofy byla i ona donucena opustit domov a odstěhovat se.

Huto-Marjatín byl vzdálen od Marjatína asi tři kilometry. Byla to také malá česká kolonie. Pan Marek se svými syny koupili 100 desatin pozemků od pana Šperlina. Byl tam mlýn na jeden kámen na šrotování obilí. Jan Marek z něho vybudoval opravdový válcový mlýn. Všechny stroje byly dovezeny z Čech. Vedle byla zámečnická dílna, kde se zámečnickému řemeslu učili chlapi z českých vesnic. Pan Marek zde postavil nádherný dům, vedle byl překrásný park.

Syn Jana Marka Vladimír prodal svůj díl mlýna Vladimíru Horákovi. Tak vznikla společnost Marek a Horák. Nejmladší bratr Vladimíra Horáka, Jaroslav Horák dokončil studium medicíny asi v roce 1910. Vrátil se do Huto-Marjatína. Pořídil si pěkný dům s dobře na tu dobu zařízenou ambulancí. Byl váženým, dobrým očním lékařem pro naše i ukrajinské obyvatelstvo. Měl za manželku Rusku Raisu Ivanovnu. Říkalo se, že je to dcera gubernátora. Seznámil se s ní v místech, kde studoval. Doktor uměl velmi dobře česky, jeho žena neuměla.

Po revoluci mlýn převzal Národní výbor a ustanovil řídicí spolek v čele s Josefem Vaňkem. Byli tam zaměstnáni: Homoláč, Barcal, Zvědělík Antonín. Hlavním účetním byl v té době Hulanický Hrihorij Štěpanovič. V roce 1928 opustila Huto-Marjatín rodina Markova a Horáková (kromě doktora). Více se sem nevrátili. Mlýn byl v roce 1943 partyzány vyhozen do povětří a zapálen. Už nikdy nebyl jeho provoz obnoven. Vše bylo zdevastováno, včetně vesnice, k nepoznání. Byl to pěkný kraj, říkalo se mu „Parovník“, protože mlýn byl na parní pohon. Ostatní pozemky v Huto-Marjatíně koupili Vaňovi, Malinovi, Skalický, Hanousek, Martin Beneš a Přibilovi. Zajímavou postavou mezi našimi krajany byl pan Josef Vaněk. Neměl žádné vzdělání, avšak z vojny se vrátil jako kaprál. Oženil se a začal samostatně hospodařit. Přikoupil si pozemky a žil poměrně slušně. Měl pěkné koně a v Huto-Marjatíně byl vzorný hospodář. V roce 1923, za nové ekonomické politiky, byl předsedou zemské komise v Bazaru. Současně byl předsedou Místního národního výboru (selsovětu) v Novém Kuželu. Spoluobčané jej považovali za iniciativního člověka, někteří se však jeho názorům posmívali. Hlavní jeho úvahou byla idea spojení všech Čechů z pěti vesnic bazarského okresu pod jeden národní výbor. Chtěl přesídlit všechny české rodiny do Nového Kuželu a naopak ukrajinské do bývalých českých usedlostí. Chtěl pro české rodiny vybudovat nové domy s hospodářskými staveními. To vše mělo být vybudováno na státní útraty. Jeho úvahy směřovaly k vytvoření vzorného českého kolchozu. Vyvíjel velkou účast při budování nové školy na Novém Kuželu. Jeho přičiněním byla postavena cesta z Huto-Marjatína do Slavkovic, přes Nový Kužel. Tím se zkrátila původní vzdálenost z pěti na dva kilometry. Všechny jeho plány byly schváleny, avšak v oblasti byly zamítnuty. Na základě toho byl obviněn z nadržování kulakům a z českého nacionalismu. Byl nucen asi v roce 1934 opustit Huto-Marjatín a zachránit se odjezdem do Čech.

Další vesnice, kde žili Češi, byla Slavkovic vzdálené asi 3 kilometry od Nového Kužela. Naši zde byli promícháni s ukrajinským obyvatelstvem. Bydleli tam: Stanislav Kurka, Martin Bulant, Antonín Tomšů, Jaroslav Gabriel, bratři Jan a Antonín Plucarovi, Emil Křížek, Theodor Křížek, Jan Puler, Václav

Puler, Josef Poláček, Jan Kučera a Tomáš Kudrna. Několik rodin také bydlelo v Rubežovce a to: Jan Ježek, Mráz, Ivičič, František (Francek) Ševčík. Vzdálenost českých osad byla kolem 3-4 kilometrů. Všichni společně žili kulturně-společenským životem. Hromadně se slavily veškeré svátky a i rodinné události. Při muzice se společně slavilo posvícení, svatby a křtiny. Pohřbů se také účastnili společně. Pekly se české koláče, smažily se koblihy. O zabijačkách se dělaly jitrnice, jelita, tlačanky, udilo se maso, což místní neznali. Jídelniček byl převážně český, nechyběl však oblíbený ukrajinský boršč, pohanková a jáhelná kaše.

Obytné i hospodářské stavby se lišily od staveb ukrajinských. Na první pohled bylo zřejmé, kdo tu, či onu stavbu obývá. Život českých osadníků vzkvétal až do doby, kdy začala první světová válka v roce 1914. Muži museli povinně narukovat. Nejdříve všichni nastoupili do ruských jednotek. Později, když vzniklo Československé vojsko na Rusi, dali mnozí přednost službě v Československých jednotkách, počínaje prvními starodružiníky. Často se stávalo, že volynští muži bojovali za republiku a Češi se Slováky, jakožto zajatci, zaujali teplá místa v českých rodinách. Dářilo se jim tam dobře, proto nespěchali se vstupem do československých jednotek. A to až do doby, kdy se zhroutil ruská fronta. Němci začali obsazovat Ukrajinu, zajatcům hrozilo, že budou souzeni jako zběhové. Proto se hromadně hruli do československých jednotek. Československá skupina sdružovala v Kyjevě naše volynské Čechy, české zajatce a uprchlíky, co odešli od Němců. V Československé družině sloužili také Češi z bazarského okresu. Dva naši chlapi se však nevrátili z vojny domů. Položili životy na frontě: Byli to Petr Teplík a Josef Vasický z Mežilisek.

Kamarádi je pohřbili do jednoho hrobu a postavili našim hrdinům březový kříž.

(Pokračování v čísle 3 Zpravodaje)

Vzpomínání

Kdo by se z potomků českých vystěhovalců domníval, že přesídlení Čechů do Volynské gubernie bylo věcí náhodnou, velice by se zmýlil.

Proto, že se jednalo o vystěhování několika tisíc rodin z jednoho státu do druhého, musely se o tom dohodnout jejich vlády. Iniciativa však vzešla ze strany carského Ruska. V Rusku panoval car Alexandr II. a zrušil nevolnictví, daroval každému muži v rodině určitý podíl půdy zamyslel se přitom i nad tím, jak tyto lidé budou hospodařit, když ruské carství bylo tak chudé na zemědělské odborníky. Hromadný odchod Čechů z vlasti do ciziny měl tedy především důvody hospo-dářské a byl podložen i důvody politickými.

První vystěhovalci z Čech v r. 1850 však odcházeli především za náboženskou svobodou. Teprve druhá vlna okolo roku 1860 má už rysy ekonomické - chudí hledali práci a obživu, majetnější možnost svobodnějšího samostatného podnikání a bohatí hledali hlavně perspektivu rychlejších a větších zisků.

V druhé polovině 19. století byl v Čechách za vlády Rakousko - Uherska pociťován značný nedostatek zemědělské půdy především pro maloročníky, protože převážnou většinu půdy vlastnily významné šlechtické rody a církve. Ve všech krajích Čech a Moravy, zvláště pak v pohraničních oblastech, žilo mnoho chudých lidí. Venkov neměl pro českou chudinu půdu, ta byla majetkem velkostatkářů. A města zase neměla pro dělníky dostatek práce. Chudý člověk vlastně neměl jinou možnost, než jít za krajícem chleba do ciziny. Lákala především Amerika - země, jak se tehdy věřilo, neomezených možností. Skutečně mnoho lidí z Čech se vystěhovalo do USA. Avšak těm, kteří neměli na zaplacení drahé cesty do Ameriky, se naskytl jiná možnost, vystěhovat se do Ruska. Proto s velkou radostí uvítali nabídku cara Alexandra II., aby přesídlili do Ruska a učili tamní obyvatelstvo lépe obdělávat půdu, hospodařit a pomoci zvyšovat životní úroveň ruského lidu, která byla po zrušení nevolnictví v r. 1861 velmi nízká. Car slíbil Čechům svobodu náboženského vyznání, zproštění

daní z půdy a umožnění poslat 2 chlapce z každé obce bezplatně studovat na vysokou školu a svůj slib prý skutečně dodržel.

Takové tedy byly historické okolnosti, které byly přičinou vysídlení několika tisíc Čechů do volynské oblasti v tehdejší carské Rusku.

V období let 1874 působil v Rusku jako vychovatel Karel Havlíček Borovský. Za svého pobytu v Rusku se snažil co nejvíce poznat tuto zemi, zvyky, tradice, a mentalitu jeho lidu. Karel Havlíček nebyl emigrantem a vrátil se zpět do vlasti, ale jeho cesta do Ruska našla četné následovníky. Češi pociťovali vždy k ruskému lidu jako součásti slovanských národů sympatie.

V roce 1842 odešlo z Čech do Ruska 24 rodin. Přestěhovaly se do Haliče a za rok přešly hranice mezi Rakousko-Uherskem a Ruskem.

Teprve po roce 1867, kdy proběhla v Moskvě národopisná výstava a Slovanský sjezd, vystěhování do Ruska dostává masový charakter. Delegace Čechů na Slovanský sjezd, vedená Palackým a Riegrem 8. června 1867 byla přijata carem Alexandrem II., který ji uvítal slovy: Rodní bratři v rodné zemi“. A zde bylo dohodnuto přestěhování Čechů do Ruska. Jak byl organizovaný proces stěhování, kde, kdy a jaké obce byly založeny, o tom se nebudu zmiňovat. Mám na seznamu kolem 190 obcí. V letech 1861-62 byl založen Čechohrad, Bohémka a Alexandrovka (Dubenský újezd).

Po Slovanském sjezdu byla založena na Volyni obec Hlinsko (r. 1868). Jejimi zakladateli byli průkopníci českého vystěhování do Ruska František Příbyl a Josef Olíč, později úředně uznáni jako plnomocní zástupci všech Čechů v Rusku.

Je nutno zmínit se o to, že při prvním sčítání lidu v Rusku r. 1887 bylo na území carského Ruska asi 50 000 českých přistěhovalců, kteří vytvořili kolem 200 českých vesnic a osad. Z toho více jak šedesát procent ve Volynské gubernii našlo nový domov mnohem dále na východ a na jih. Například nejseverněji žijícím Čechem je pan Jaroslav Marek, který pochází z Malé Zubovštiny. Žije se svou rodinou za polární kruhem a vaří dobré pivo v Murmansk. A ještě mnohem dříve v Číně v Chabinskú měl nový pivovar Bohdan Volf, syn prvního přesídlelce do Zubovštiny Češka Volfa.

Malá Zubovščina byla založena v roce 1820 nedaleko města Korosteň u zemi Kyjevské gubernie.

Z vyprávění starších obyvatel obce a zvláště jednoho z prvních českých učitelů Albrechta Josefa jsme se dozvěděli, že zakladatel české Zubovštiny pocházel z královéhradeckého kraje z vesnice Mokrovousy, Unčín Milník (nebo Mělník, Nechanice, Dubence, Mezilečí, Kněžice, Hradecko, Vysoké Mýto a Třesovice). V kronice obce Třesovice, psané řídicím učitelem Baďourkem v roce 1912 je na okraji strany 139 zapsáno: „Od troku 1868 do r. 1885 se do carského Ruska z farmosti Třesovice přestěhovalo 217 osob, 108 bylo přímo z Třesovic. Z toho v r. 1883 16 osob, r. 1881 110 os. A v r. 1885 10 osob. Byly to rodiny: Čermáková, Čížkova, Pišlova, Rybova, Houzvíčková, Pražáková, Černých, Veselých a dalších.

První skupina z Třesovic odjela na Ukrajinu pod vedením Češka Volfa - lze předpokládat, že právě on byl vyslán jako zplnomocněnec této skupiny do prostoru budoucí obce. Avšak první rodina, která se usadila na novém místě, byla Karáskova. Na základě kupní smlouvy číslo 437 z 20. 2. 1873, sepsané Kyjevským hlavním soudem, prodal gubernský tajemník Ivan Fedorovič Meleněvskij českým přistěhovalcům 958 desjatín půdy, což představovalo 1053 ha za 9884 rubly. Z matrik lze usuzovat, že zástupcem Čechů, který toto jednání vedl, byl právě Čeněk Volf.

Při výběru území pro osídlení a nákup půdy hrály významnou úlohu finanční prostředky, které měli čeští kolonisté k dispozici. Jak už bylo uvedeno, byly přistěhovalcům carskou vládou poskytnuty dlouhodobé úvěry a daňové úlevy. Majitelé půdy však chtěli mít prodávanou půdu co nejdříve zaplacenou. Proto byla velmi často schůdnější cesta nákupu pozemků méně kvalitních, což byly ze dvou třetin lesy a močály.

Pan učitel Albrecht Josef, bratranc mé matky, jeden z prvních českých učitelů v Zubovščině, (zemřel před

několika lety v Olomouci ve věku 93 let), napsal v jednom z mnoha dopisů pro naši rodinu: „Zprostředkovatelé prodeje půdy byli hlavně ve městě Žitomir, proto se musel pan Volf obrátit na ně, neboť oni o veškeré půdě na prodej věděli. Výchř padl na volkovské statkáře Štama při domorodé obci Zubovščině. Byla to pěkná rovina, částečně porostlá smíšenými lesy s duby, břizami a křovinami, proloženými palouky a loukami. Půda byla hlinitá, písčítá, což naznačovalo, že se bude snadno obdělávat. Sem se Čeněk Volf usadil v těsné blízkosti původní obce Zubovštiny, od níž také nově založená obec dostala název s přívlaskem Česká. A tak byla zanesena do přírodního archivu jako osídlené území. Název se několikrát změnil na: Nová, Malá, Česká, kolonie. První název nové české osady byl Kolonie Zubovščina. Místními úřady bylo doporučeno, aby české vesnice byly pojmenovány podle sousedních ukrajinských obcí s tím rozdílem, že česká osada měla používat ve svém pojmenování „kolonie“ a tak byla zapsána do úředního archivu jako obydlí jednotka. Teprve v pozdějších letech si mohli obyvatelé vesnice přejmenovat podle svého přání. S odstupem času lze těžko říci, z jakých důvodů se změnil přívlask v názvu naší vesnice.

Začátky hospodaření byly velice těžké. Začínalo se z ničeho. Vždyť toho, co si lidé přivezli, bylo velice málo. Přijeli na vozech tažených kravami. Podle velikosti vozu dvě i více rodin najednou. Někteří šli pěšky a na trakařích vezli své děti a skromný majetek.

Při příchodu na Ukrajinu bylo nehlavnější získat bydlení. Současně museli zorat a připravit kousek půdy pro zasetí obilí a pro sázení brambor. Pokud neměli, museli sehnat i krávu či drůbež, aby pro děti bylo nějaké mléko. Lidé kopali a stavěli zemljanky a dřevěné provizorní domky. Žádné obchody v blízkosti nebyly, od původních obyvatel bylo těžko s něčím počítat, neboť žili velice chudě. Avšak lidé byli vyzbrojeni odvážnou houževnatostí a trpělivostí s nadějí, že když mají dostatek půdy, dočkají se lepších časů.

Základem osídlování bylo kácení lesů, používání dřeva jako stavebního materiálu a jako topiva a současně rozšiřování zemědělské půdy, na jejíž zaplacení peníze nebyly – vzala se půjčka v zemské bance Poltava. Tato půjčka byla zlá – splácela se každý rok po dobu čtyřiceti let. Češi si také půjčovali u místních boháčů, kterým platili 50 až 100 % ročně, jen aby uhájili svou existenci. Taková byla tedy ta první léta. Přitom však byla i dobrá nálada. Mládež se vesele bavila, při harmonice se vesele tančilo i v dřevákách kdo měl koženou obuv, chránil si ji pro svátek. Nebylo za novou kupovat. V létě se chodilo naboso.

Anna Pišlová, Letecká 396,
Milovice 289 23

DOŠLÉ DOPISY ...

Vážení a milí v redakci Zpravodaje, věřím, že jste vánoční svátky prožili v rodinné pohodě a Nový rok započali ve zdraví a plni elánu.

Posílám Vám s dovolením své otázky a témata k životu na Volyni, a velmi prosím o jejich zveřejnění ve Zpravodaji s prosbou pro čtenáře, aby mi pomohli získat vzpomínky a fakta.

Důvodem je můj dlouhodobý zájem a úmysl (a taky trochu slib), že napíši knihu o životě na Volyni. Kdyby to vše vyšlo, ráda bych se letos pustila do psaní faktografického románu a k tomu potřebuji opravdu mnoho podnětů, vzpomínek a faktů.

Román by měl být hlavně ze života rodiny Martinovských, ale chci, aby tam bylo co nejvíce opravdových a opravdických osudů a příběhů všech kolem, zejména z Českého Malína. Doba, kterou by měl román popisovat, by měla být od příchodu na Volyn (cca 1870), až po osudný 13. červenec 1943.

Třeba bude někdo ochoten zavzpomínat ... a i drobně, stručně, útržkovitě mi popsat své vzpomínky. Bylo toho již sice popsáno hodně, ale pořád mám dojem, že většina vzpomínek je z vojny, války spod.

To je samozřejmě, bylo to opravdu kruté období a nejvážnější v životě obyvatel Volyně, ale přece by nemělo úplně zastřít jiné vzpomínky, třeba na ty veselejší a krásnější časy. Je pravda, že se ve Zpravodaji objevují různé vzpomínky na přátele na domov, na dětství, svátky a různé události, ale je toho stále

málo. Já tedy prosím o úplně jednoduché „přihody všedního dne a života.

Předem všem velmi děkuji, především Vám.

Na shledanou.

Otázky a témata pro vzpomínání:

Rozpůlené srdce: (Pracovní název knihy)

Příběhy, které vycházejí ze skutečna, příběhy, ve kterých se odrážejí osudy lidí, kteří žili, pracovali, milovali se v kraji zvaném Volyně, neuvěřitelně z uvěřitelného, uvěřitelné z neuvěřitelného, kus historie tak skutečné, tak opravdové, až se nechce věřit, že se stala

Narození:

Jak se očekávalo narození nového človíčka, jak se pečovalo o těhotnou, jak se chovali lidé k těhotné, jak k případné svobodné matce, kde se rodilo, jak se rodilo, byly nějaké zvyky, jaké se dávaly dárčky novorozenci, jak se vítalo na svět, jaká se dávala jména, obvyklá, neobvyklá, jak se křtilo, jak to bylo po porodu

Dětství:

Jak si hrály nejmenší děti, jaké dostávaly či měly hračky, čím je krmili, co pily a z čeho, jaké byly kolébky - postýlky, vaky, kočárky, jaké byly plínky, kašičky, co speciálního se dětem podávalo, jak stonaly, kterých nemocí se maminky nejvíce bály, umíraly děti často a na co? Byla nemocnice v Malíně i pro děti, dr. Omelčuk ošetřoval i děti?

Předškolní věk:

Jak to bylo s dětmi od jednoho roku do šesti? Kdo se o ně staral, ženy většinou pracovaly v domácnosti, staraly se o domácí dobytek, vařily, staraly se o další důležité věci, jak tedy vypadala denní péče o nejmenší děti? Co v zimě? V létě?

1. třída, mladší děti do 10 let:

Jak vypadal zápis do školy? Jak vypadala třída? Co s sebou děti nosily, jak vypadal slabikář, počtenice, co učitelé, jak vyučovali, jak chválili, známkovali, trestali ... Jak vypadalo vyučování, jak se děti zdravily, co dělaly o přestávce, jak vypadala cesta do školy a ze školy

Škola a život dětí od 10 do 15 let

Jak se lišilo vyučování, jak vypadal den těchto dětí, jak se učily, jak doma dělaly úkoly, co když měly volno, co o přestávkách, jací byli učitelé, propadal někdo, známky, tresty, pochvaly, vysvětlění, jaké byly učebnice, čím se psalo, jak vypadala tabule, lavice, houbička na mytí, svačiny do školy, prázdniny

Studium - život mládeže od 15 do 18 let

Jak to bylo po základní škole, učily se někde řemeslo? Studia? Co první lásky, vojna ... odloučení?

Léta kolem 20, věk po 20 do 30 let

Dospělí, řemesla, práce, obchod ... staří - výminek, odpočinek

Smrt - rozloučení

Nemoci - léčení, dětské nemoci, strach, úspěchy apod. Zásnuby, svatba, rozchod, rozvod, nevěra - jak to bylo ...

Péče o domácnost - např. praní prádla, péče o drobná zvířata, zabijačky, hostiny, oslavy

Vaření - jídla běžného dne, sváteční, vánoční recepty)

Svátky, slavnosti, zvyky

Jaro, léto, podzim, zima - život v různých obdobích

Správa obce:

Kdo vedl obec, spravoval, rozhodoval v jednotlivých obdobích, kdo vybíral a volil členy správy obce

Zemědělství - průmysl (pivovar, mlýn ...)

Atd., atd.

Příběhy, události, situace, vzpomínky na zdánlivě hlouposti a maličkosti a prosím i v jazyce, kterým se mluvilo, pokud budete používat přímou řeč, velmi i to prosím. Ještě jednou díky!

Darina Martinovská, Kloknerova 2211,
Praha 4 Chodov 148 00

Pan Radim Jarošek z redakční rady časopisu POODŘÍ zaslal do redakce Zpravodaje dopis, který pro jeho zajímavý námět v celém znění uveřejňujeme:

Vážení, dovolte, abych se jménem redakční rady časopisu POODŘÍ obrátil na Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel s následující prosbou.

Nejprve dovolte, abych se představil. Jmenuji se Radim Jarošek a jsem členem Společnosti přátel Poodří. Spolu s několika dalšími kolegy z různých

organizací vydáváme vlastivědný časopis POODŘÍ, který se zabývá vlastivědou krajiny kolem Odry. Časopis svým charakterem do jisté míry navazuje na časopis Kravařsko, který vycházel před 2. světovou válkou. Jedno číslo si Vám dovoluji zaslat pro Vaši informaci. Časopis vychází sedmým rokem.

Zájmovým územím je Poodří, tedy krajina podél řeky Odry od pramene (resp. Vojenského výcvikového prostoru Libavá až po Ostravu). Konkrétně jde o následující katastrální území: Albrechtický, Bartošovice, Bernartice nad Odrou, Jistebník, Klokočůvek, Košatka nad Odrou, Kunín, Loučky nad Odrou, Mankovice, Nová Horka, Odry, Petřvaldík, Polanka nad Odrou, Proskovice, Pustějov, Spálov, Stará Bělá, stará Ves nad Ondřejnicí, Studénka nad Odrou, Suchdol nad Odrou, Svinov, Vražné u Oder.

Rádi bychom v časopisu podali čtenářům informaci o Čechích z Volyně, kteří se dle nám známých kusých znalostí udíselovali též v Poodří (nyní připravujeme číslo o Hladkých Životících, kde je dle našich informací několik rodin z Volyně.)

V souvislosti s tím si Vás dovoluujeme požádat o spolupráci, konkrétně o zpracování příspěvku na toto téma. Domnívám se, že toto téma je poměrně málo známé a bylo by užitečné čtenáře s Volynskými Čechy a jejich osudem v emigraci a při návratu do vlasti seznámit.

Konkrétně si text představuji tak, že by byla podána nejprve všeobecná informace o emigraci Čechů v 19. století, o životě na Volyni a poté o reemigraci po 2. světové válce. V navazující části (může být i formou druhého pokračování apod.) bych pak byl velice rád, kdyby byla zaměřena právě na „naše“ Poodří. Nevím však, jaké máte zdroje informací od nás, tedy z obcí a měst výše uvedených. Snažíme se však všechny příspěvky tematicky vázat na Poodří. Naše představa o rozsahu je cca 4 až 7 stran včetně obr. či foto (ale toto není nijak dáno).

Tento rok je rokem 60. výročí konce 2. světové války a domníváme se, že je proto vhodný čas pro tento příspěvek. Ideální by bylo uvést ho v č. 3/2005, které má redakční uzávěrku 15. srpna 2005.

Zvažte, prosím, zda je pro Vás naše prosba zajímavá, a zda by bylo možné podobný příspěvek připravit. V případě, že byste shledali naši prosbu za přijatelnou, dejte mi laskavě vědět jakýmžkoli způsobem na kontakty uvedené v záhlaví (v případě telefonu nejlépe až večer) a domluvíme se na konkrétnější podobě. Bohužel, nemůžeme autorům přislíbit honorář, jak už to u podobných periodik bývá. Za tento fakt se předem omlouváme.

Děkuji a přeji vše dobré v novém roce a úspěch ve vydávání vašeho časopisu i v další činnosti Sdružení.

Radim Jarošek za redakční radu Poodří
Společnost přátel Poodří,
Výškovická 102, Ostrava, 700 30, tel.: 596 751 571,
e-mail: radim.jarošek@volny.cz

ZPRÁVY Z REGIONŮ ...

Region Olomouc

Důležitá zpráva:

V pořadí již čtvrté setkání volynských Čechů a jejich přátel bez omezení na současný pobyt se uskuteční v olomouckém regionu u příležitosti 60. výročí osvobození České republiky a konce 2. světové války.

Toto slavnostní setkání se uskuteční v sobotu dne 14. května 2005 v Hněvotíně u Olomouce v sále kulturního domu s celodenním programem od 9 do 20 hodin.

Účastnický příspěvek na stravu a režii ve výši 250 Kč na osobu zasílejte na adresu:

Vladimír Tengler, Hněvotín č. 23, PSČ 783 47

telefon: 585 944 790

Podrobné informace:

Polák Vladimír

telefon 585 945 488

mobil: 736 158 442

Příhlášky na toto setkání zašlete nejpozději do 15. 4. 2005. Zájemcům o ubytování lze zajistit v místě konání setkání.

Na toto setkání Vás co nejsrdečněji zve z olomoucký region Tengler Vladimír a přípravný výbor

Region Praha

Upozornění: Vyšla kniha „O tom, co bylo“, kterou

napsala Zoe Klusáková-Svobodová. Kniha vzpomínek dcery armádního generála Ludvíka Svobody je velmi osobním návratem do doby první republiky, let druhé světové války i do let poválečných. Autorka vzpomíná na své rodiče, bratra a na celou řadu rodinných událostí. Najdete v ní mnoho rodinných fotografií z doby předválečné a také z let poválečných. Knihu vydala Mladá fronta a její cena je cca 200 Kč. Podrobnější informace podám na tel. číslo 233 552 994 ve večerních hodinách. *Irena Malinská*

NAŠI JUBILANTI ...

Region Domažlice

V I. čtvrtletí roku 2005 se dožívají životních výročí tito krajané.

11. 1. 69 let Pechová Světluše, Michalovka, Plzeň. 1. 1. 64 let Věk Josef, Dolinka, Srby. 5. 1. 81 let Tomanová Emilie, Lipiny Malý Malakov. 5. 1. 81 let Koček Václav, Palče, Buková. 29. 1. 75 let Lokvencová Marie, Dolinka, Polžice. 6. 2. 68 let Šebestová Evženie, Ossie, Poběžovice. 7. 2. 81 let Ing. Kovalčuk Bohuslav, Kopče, Horšovský Týn. 8. 2. 57 let Ing. Kabrt Vladimír, Ivaniče, Újezd-Klatovy. 11. 2. 63 let Radová Miluše, Dolinka, Horšovský Týn. 24. 2. 78 let PhDr. Fiala Jaroslav, Kupičov, Plzeň. 25. 2. 80 let Malá Anna, Ivaniče, Srby. 2. 3. 62 let Makarov Nikolaj, Olšanka, Přeštice. 3. 3. 75 let Lochman Karel, Dolinka, Plzeň. 8. 3. 65 let Krobová Marie, Moskovština, Blatnice. 15. 3. 85 let Poláčková Marie, Malinovka, Plzeň. 15. 3. 84 let Dufek Vladimír, Dolinka, Srby. 16. 3. 89 let Ledvinová Olga, Dolinka, Srby. 20. 3. 88 let Kubačková Anna, Ivaniče, Polžice. 24. 3. 79 let Böhmová Naděžda, Olšanka, Chudenín-Nyrsko
Všem jubilantům blahopřeje za region Naďa Pytelková a Vladimír Ledvina

Region Nymburk, Milovice

V I. čtvrtletí r. 2005 patří naše gratulace dalším krajanům, kteří se dožívají významných životních jubileí.

25 let 29. 1. Nazarčuková Vítka 40 let 20. 2. Vlačihová Annam 18. 3. Poláček Pavel, 28. 2. Sarnavský Anatolij 50 let 8. 3. Poláček Stanislav, 28. 3. Palamarčuková Pavlína, 3. 4. Kuželová Nina 85 let 8. 3. Koničková Marie 96 let 8. 3. Poláčková Fráňa 1. 4. 2005 Anna a Vladimír Vackovi, narození v Nikolajevce, bytem v Milovicích oslaví 60 let společného života. Všem oslavencům přejeme do dalších let zdraví a životní pohodu.

*Za výbor regionu A. Mazníková
Všem oslavencům blahopřeje i redakce Zpravodaje*

NAŠE ŘADY OPUSTILI ...

Region Mohelnice

... Já miloval život a všechno v něm krásné ... Oznamujeme všem známým, že 5. ledna 2005 zemřel ve věku nedožitých 77 let pan Josef Mach z Chomoutu, nyní bytem v Lošticích. Byl dlouholetým členem a funkcionářem ve Sdružení Čechů z Volyně. Kdo znal jeho dobré a laskavé srdce, nikdy nezapomen e. Upřímnou soustrast všem pozůstalým projevuje *za výbor regionu Machovská*

Region Domažlice

Dne 12. 12. 2004 zemřel náš krajan Vladimír Souček ve věku 80 let, rodák z Ivaniče, Meclov, příslušník Svobodovy armády v SSSR. Upřímnou soustrast pozůstalým za region projevuje

Naďa Pytelková a Vladimír Ledvina

Moravskoslezský region

Dodatečně oznamujeme, že 8. 3. 2004 zemřela po těžké nemoci ve věku 78 let krajanek Evženie Zajíčková, roz. Tomášková, rodačka z Krupy Hranice, bytem Jistebník.

Kdo jste ji znali, prosím, vzpomeňte na ni.

Za region J. Barvíková

Moravskoslezský region

Oznamujeme krajanek veřejnosti smutnou zprávu, že dne 28. 12. 2004 zemřela naše členka Marie Barfajtová roz. Krčmová ve věku 73 let. Narodila se v obci Martinovka a bydlela v Novém Jičíně.

Upřímnou soustrast pozůstalým projevuje za region *předseda Samec Vladimír a tajemnice Seitlová Marie*

Region Frýdlant

Dozvěděli jsme se, že po dlouhé, těžké nemoci zemřel dne 28. 4. 2004 ve věku nedožitých 87 let pan Vladimír Zajíc, narozený v Boremelu na Volyni, bytem Liberec.

V roce 1940 byl odveden do prezenční služby v Sovětské armádě, v bojích byl třikrát zraněn. Po vzniku Svobodovy armády se přihlásil do jejího řad. Bylo mu to přislíbeno, ale místo toho byl odvezen na práce do dolů. Z nich se mu po čase podařilo utéci. U Moskvy však byl zadržen vojenskou hlídkou. Tentokrát měl štěstí, že výslech prováděl charakterní důstojník Sovětské armády. Ten jej nechal vybavit vojenskou uniformou a poslal ho do Svobodovy armády, s níž se zúčastnil dukelských a dalších operací až do konce války.

Upřímnou soustrast projevuje jeho rodině za region *Ludmila Milická*

Region Teplice

Dne 24. prosince 2004 zemřel Vladimír Rostislav Pospíšil ve věku 80 let. Pocházel z Novin Českých nyní Duchcov, Malá Okružní 7. Zúčastnil se těžkých bojů ve Svobodově armádě. Po založení regionu vykonával různé funkce a po příjezdu Černobylských do Oseka se jim moc věnoval.

Dne 4. ledna 2005 zemřel Jaroslav Kubát ve věku 93 let. Pocházel z Martinovky, nyní Žalany č. 5 Teplice. Také se účastnil bojů.

Upřímnou soustrast pozůstalým za region projevuje *Bižovský*

Region Karlovy Vary

Ve věku 92 let zemřel náhle náš krajan pan Tyrk Vladimír z Mirohoště. Byl příslušníkem Svobodovy armády. Budiž mu země lehká.

Za region Helena Horáková

Vzpomínka na hulečskou rodačku

Koncem prosince loňského roku jsme se naposledy rozloučili v obřadní síni v Žatci s paní Marií Cílcovou, rozenou Semerádovou.

Narodila se před 96 lety v Hulči. Vychovala 4 děti. V roce 1947 přesídlila do vlasti a usídlila se na Žatecku. Naše vzpomínky budou platit milé staré paní, která se pravidelně zúčastňovala setkání rodáků z Hulče. Scházíme se pravidelně každý rok a ona nikdy nechyběla. Vždycky jsme netrpělivě čekali a říkali si: „Přijde?“ Nikdy nezklamala. A my jsme postávali v řadě, abychom ji mohli pozdravit, popřát zdraví a popovídat si o naší Hulči. Věděla toho pochopitelně nejvíc. Vždycky jsme obdivovali její výbornou paměť, bystrý úsudek a vždy dobrou náladu. Stačilo říci „Já jsem ...“ a ihned vzpomínala na rodiče a příchody, které s nimi prožila. Už nám navždy zůstane v paměti drobná paní v tmavomodrých šatech s nádherným bílým límcem a s neustálým úsměvem ve tváři. Nikdy si nestěžovala na neduhy, které ji jistě trápily. A tak je nám smutno z toho, že naše příští schůzky už budou navždy ochuzeny o milé setkání s touto sympatickou starou paní. *Emilie Šimánková*

Upřímnou soustrast projevuje i redakce Zpravodaje

DARY DOŠLÉ NA KANTO SDRUŽENÍ - LEDEN 2005

Region Praha:

Vlasta Vránová, Mimoň 200 Kč, Ing. Zdeněk Damašek, Praha 50 Kč, Rostislav Kaufman, Náchod 150 Kč, Vladimír Jeníček, Žinkov 250 Kč, D. S., Praha 200 Kč, Václav Puškin, Zdíby 150 Kč, Libuše Vokurková, Hořovice 50 Kč, Jaroslava Filandrová, Praha 150 Kč, Ing. Zoe Klusáková-Svobodová, Praha 200 Kč a Miluše Olivová, Manušice 300 Kč

Region Moravskoslezský:

Václav Krejčí, Opava 1000 Kč, Václav Šimsa, Studénka 100 Kč a Ing. Dobroslav Janko, Krnov 300 Kč

Region Karlovy Vary:

Vlasta Matláková, K. Vary 200 Kč

Region Žatec:

Anna Vránová, Razice 100 Kč

Region Sternberk:

Žofie Hyblerová, Sternberk 400 Kč

Region Šumperk:

Boris Volf, Loučná 100 Kč

Region Chomutov:

Marie Zelenková, Račetice 200 Kč, Jaroslav Báča, Černice 150 Kč, Antonie Linhartová, Čejkovice 100 Kč, Zdenka Špánková, Čejkovice 100 Kč, Jana Malhausová, Roztyly 100 Kč, Libuše Hryzobilová, Chbany 50 Kč, Václav Kytel, Mašřov 50 Kč a Věra Licinbergová, Chomutov 100 Kč

Region Olomouc:

Vlastimil Kleibl, Litovel 150 Kč, Josef Novák, Nemilany 350 Kč, Josef Šulc, Olomouc 150 Kč, Marie Haltuchová, Sušany 100 Kč, Antonie Derychová, Oldřichov 100 Kč, Emilie Procházková, Hněvotín 100 Kč, Mikuláš Cibulka, Kroměříž 50 Kč, Viktor Hnízdil, Šumperk 50 Kč a Evženie Dubická, Olomouc 50 Kč

Oprava

V čísle 1 Zpravodaje se nám v této rubrice vloudila chyba u pí Aleny Podané, Praha. Správně se jednalo o dar ve výši 350 Kč (ne tedy 3590). *Za dary ze srdce děkujeme!*

Důležité upozornění! Jelikož se množí dotazy dárců na název a číslo konta Sdružení, rozhodli jsme se, že tento údaj budeme uvádět v každém čísle Zpravodaje.

Název konta: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Praha. **Číslo konta:** 000000-1937591369/0800, Čs spořitelna a.s. - Rytířská 29, Praha 1. **Dary můžete posílat i na adresu hospodářky Sdružení: Marie Nečasová, Svidnická 509, 181 00 Praha 8, tel.: 233 550 070.** Prosíme čtenáře, aby nás neupomínali o zveřejnění darů - dary můžeme uveřejnit teprve po obdržení účetního dokladu!! **Krajané! Neposílejte v žádném případě peněžní dary na adresu redaktorky! Díky za pochopení.** Záležitosti týkající se evidence členů - změny adres, přihlášky nových členů - ukončení členství a veškeré dotazy toho se týkající zasílejte na adresu: **Antonie Kramná, ul. Černého 513/5, 182 00 Praha 8,**

Tiráž: Zpravodaj vydává Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel pro potřeby svých členů. Za obsahovou náplň odpovídají jejich autoři. Vychází jako občasník. Šéfredaktor: Věra Latzelová. Příspěvky nejsou honorovány, nevyžádané rukopisy se nevracejí. Příspěvky zasílejte do 3. každého měsíce na adresu: Věra Latzelová, Slapská 1910/6, 100 00 Praha 10. Podávání novinových zásilek povoleno Česká pošta, s.p. odštěpným závodem Praha č.j.nov. 5400/95 ze dne 8. 8. 1995. Toto číslo vyšlo: 20. 02. 2005